

SLOVENSKO
SLOVAKIA

 Štátna hranica

Belianska jaskyňa

Jaskyňa Zlá diera

Opáľové bane

Solivar

Prešovský samosprávny kraj

Námestie mieru 2

080 01 Prešov

Slovensko

www.vucpo.sk

Vydal / Publisher: Prešovský samosprávny kraj; Texty / Text: Ing. D. Guziová; Grafický návrh / Graphic design: Studio Creativo; Sadzba a technická redakcia / Typesetting and technical editing: Ing. D. Guzi;
Preklad / Translation: Language MG; Výroba / Production: ŠANZI, Prešov, sanzi@sanzi.sk; Autorom neoznačených fotografií je Ing. D. Guzi © / Photos without author's name are made by Ing. D. Guzi ©

PODZEMNÝ SVET

UNDERGROUND WORLD

PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Na Slovensku sa vie približne o piatich tisíckach jaskýň. Z nich je 44 vyhlásených za národné prírodné pamiatky. Z toho je 15 turisticky prístupných verejnosti. Ochranu a prevádzku 12-tich zabezpečuje Správa slovenských jaskýň a tri sú v súkromnej správe. Podzemný svet Prešovského kraja tvoria dve verejnosti prístupné jaskyne - Belianska a Zlá diera, Opáľové bane Dubník a tiež komplex technických pamiatok v Solivare.

There are more than 5 thousand caves known in Slovakia, out of which 44 are declared National Nature Monuments and 15 caves are open to public. The Slovak Caves Administration manages the protection of 12 show caves their safe and sustainable use. Other three show caves are in the private administration. There are two caves open for public, Belianska Cave and Bad Hole Cave, Dubník opal mines and the complex of the technical monuments in the Salt works in the territory of Prešov region.

Belianska jaskyňa

Nachádza sa vo východnej časti Belianskych Tatier. Je jedinou sprístupnenou jaskyňou na území Tatranského národného parku TANAPu. Vstupné časti jaskyne poznali zlatokopi už v prvej polovici 18. storočia, avšak do jej priestorov sa preniklo až v roku 1881. V roku 1884 bola jaskyňa sprístupnená pôvodným vchodom, od roku 1896 je elektricky osvetlená. Dĺžka jaskyne je 3641 m s výškovým rozdielom 160 m, ale sprístupnených je vyše 1000 m. Teplota vzduchu v jaskyni je 5,0-6,3 °C a relatívna vlhkosť 90-97 %. Prehliadková trasa prechádza mnohými sieňami a dómami, niektoré z nich dosahujú nezvyčajne veľké rozmery. Záujem vzbudzujú sintrové vodopády, pagodovité stalagmity. Bohato sú zastúpené aj iné formy sintrovej výplne. Na dne priepasti sa našli aj jaskynné perly. Symbolom jaskyne je Pisanská veža, ide o dva metre vysoký kvapľový stĺp (1). V jaskyni sa zistilo sedem druhov netopierov.

Belianska Cave

It is situated in the eastern part of the Belianske Tatras. It is the only open to the public in the Tatras. Treasure-seekers knew of the cave's existence and entered its entrance areas in 1881. The cave was opened through the original entrance in 1884 and electrically lit in 1896. The cave is 3,641 m long, but over 1,000 m is made available to visitors. Sinter waterfalls, pagoda-shaped stalagmites and numerous little lakes are the attractions of this cave.

www.ssj.sk

Tel.: +421/52/446 73 75

Foto: E. Nemethy

Foto: E. Nemethy

Foto: E. Nemethy

Dubnícke opálové bane sú otvorené celoročne. Prehliadka trvá 90 minút. Návštevu si môžete rezervovať. Atrakciou pre turistov je aj vyhľadávanie opálov vo vyhradenej lokalite na halde Viliam, prehliadka výrobkov z vybrúsených opálov (šperky), alebo prehliadka náučného chodníka baníckej osady Dubník.

Dubník opal mines are open all the year. The tour lasts 90 minutes. Visits can be pre-booked via phone. Tourists can enjoy the searching of opals in the dedicated locality on the Viliam heap, the exposition of refined opal products (jewelry), or the tour of a educational view at the Dubník mining village.

www.opalovebane.sk
Tel.: +421 / 905 539 101

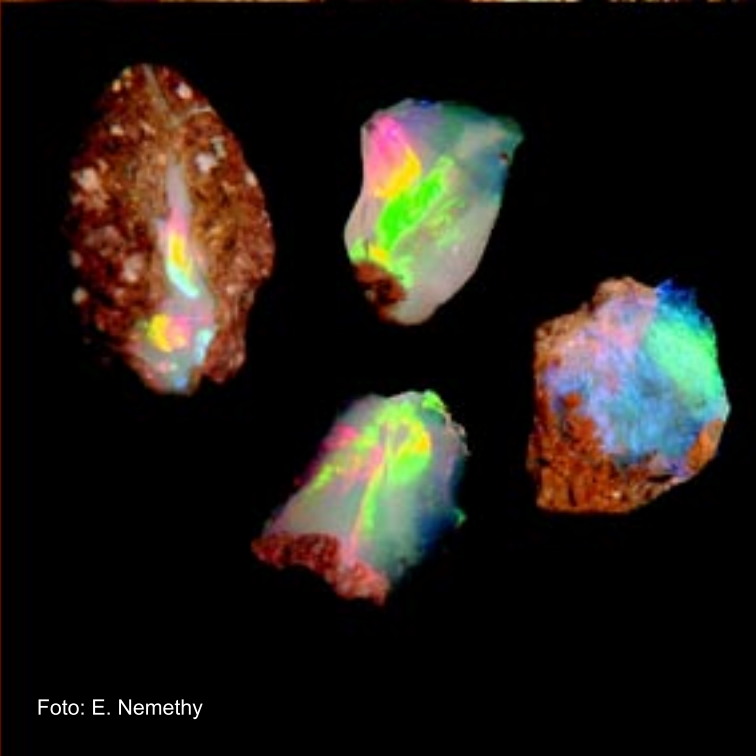

Foto: E. Nemethy

Foto: E. Nemethy

Foto: E. Nemethy

Jaskyňa Zlá diera

Jediná jaskyňa v súkromnej správe v Prešovskom kraji sa nachádza pri obci Lipovce. Sprístupnená je od roku 1999. Jaskyňa nie je elektricky osvetlená, preto si návštevníci svietia tradičnými jaskyniarskymi karbidkami, prípadne môžu použiť vlastné svetlo. Základná trasa trvá približne 40 minút, je fyzicky nenáročná, vhodná aj pre malé deti (najmladší účastník mal 6 týždňov, najstarší 84 rokov).

Bad Hole Cave

The only cave in the Prešov region open to the public is the Bad Hole Cave near Lipovce village. The only cave in the private administration of the Prešov district is situated near the Lipovce village. It is open to public since 1999. The cave is not electrically lit, therefore the visitors use the traditional cavern carbide lamps, or they use their own lamps. The basic circuit lasts about 40 minutes and it is not physically demanding, available even for small children (the youngest visitor so far was 6 weeks old, the oldest was 84).

www.zladiera.sk
Tel.: +421 / 905 237 565

Opálové bane

Opál patrí medzi drahé kamene, môže mať až 60 farebných odtieňov a pripisovali mu magické účinky. Najstaršie a najväčšie opálové bane na svete sa nachádzajú v strede severnej časti Slanských vrchov medzi obcami Zlatá Baňa a Červenica. Okrem opálových baní Dubník pri Prešove sa opálové bane nachádzajú už len v Austrálii. V Dubníckych baniach je celkom 22 km podzemných chodieb, pre verejnosť je sprístupnený 1,5 km úsek štôlne Viliam. Dubnícke ložiská drahého opálu sú výnimočným fenoménom z celosvetového hľadiska, lebo nikde na svete nebol drahý opál ťažený banským spôsobom v takom veľkom rozsahu, a tak dávno. Pochádza odtiaľ najväčší kus drahého opálu na svete - našli ho pred 236 rokmi a vážil 3035 ct (607g). Pre svoju hru s farbami dostal meno Harlekýn a je uložený v prírodovednom múzeu vo Viedni. V roku 1964 boli Dubnícke opálové bane vyhlásené za chránené nálezisko zimujúcich netopierov, zimuje tu až 4 000 netopierov, 16 druhov.

Foto: E. Nemethy

Foto: E. Nemethy

Opal mines

Opal belongs to precious stones, it can have up to 60 color shades and magical effects were ascribed to it. The unique deposits of precious opals are located at Dubník, in the center of the northern part of the Slánske hory mountain range between villages Zlatá Baňa and Červenica. Except the Dubník near Prešov the opal mines are situated only in Australia. Dubník mines consist altogether of 22 km of under-ground passages, publicly accessed is the 1,5 km long section of the Viliam shaft. Dubník's deposits of noble opal are an outstanding phenomenon from the global world point of view. Nowhere in the world the noble opal was mined in ordinary mining in such a large extent and so long ago. The biggest piece of the precious opal comes from here. In 1771 there was found up to now the biggest known piece of noble opal, weighing 3,035 ct (607 g), which due to its beautiful and strange color play, was called Harlekýn (Vienna Imperial Opal) and at present it is preserved in Vienna museum. In 1964 the Dubník's opal mines were proclaimed for a protected habitat of wintering bats, more than 4,000 bats of 16 kinds are wintering here.

Solivar

V mestskej časti Prešova zwanej Solivar sa nachádza najvzácnejšia technická pamiatka na Slovensku. Dodnes sa tu podarilo zachovať komplex technických objektov na čerpanie a varenie soli zo soľanky. Tento komplex bol v roku 1970 vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Ťažba soli neodmysliteľne patrí k Prešovu. Na začiatku sa soľ získavala ťažbou kamennej soli. Po vyhlbení šachty v roku 1570 s terajším názvom „Leopold“ sa otvorilo ložisko kamennej soli.

7 Foto: Technické múzeum Košice

4

2

3

The Salt works

It is historically the most important salt deposit in locality Solivar near Prešov in eastern Slovakia with number of preserved technical monuments connected with extraction of salt. It was managed to preserve a complex of technical objects for pumping and cooking of the salt from brine up to the present day. At the beginning, salt was obtained by rock salt mining. In 1570, after the shaft with today's name "Leopold" was dredged-excavated, a deposit of rock salt was opened.

Takýto spôsob ťažby sa využíval do roku 1752, kedy došlo k zaplaveniu bane. Nad zatopenou šachtou „Leopold“ bola postavená budova (2) „gápel“ s ťažným zariadením poháňaným koňmi (3). Týmto zariadením bola soľanka ťažená zo šachty pomocou mechov, zhotovených z byvolích koží (4). Vyťažená soľanka sa dreveným potrubím prečerpávala do drevených nádrží zvaných „četerne“ (5-6) a samospádom pritekala na panvy vykurované drevom za účelom odparenia vody a získania soli jej vysušením. Soľanka sa pôvodne spracovala v dvoch varňach František a Ferdinand (zlikvidovaný v roku 1931). Soľ sa usklaňovala v komorách skladu (7). Išlo o architektonicky najimpozantnejší objekt celého areálu. Tento objekt však vyhorel v roku 1986. Doteraz boli zrekonštruované a sprístupnené klopačka (8), šachta Leopold (vrátane konského gápľa), četerňa (rezervoáre soľanky) a objekt varne František. Pokiaľ boli muži v bani, ženy sa doma venovali tradičnej soľnobanskej čipke. Unikátnym farebným paličkovaným čipkám sa dnes venuje ešte niekoľko žien, ktoré z nich vyrábajú krásne obrazy, ale aj módne doplnky (9). Komplex jednotlivých objektov starého Solivaru spravuje Slovenské technické múzeum v Košiciach.

5

6

8

9

As the mines were flooded by water in 1752, it was necessary to apply a different and new technology. The Gápel, a mining facility with winding plant propelled by horses (3) was placed over the flooded shaft Leopold (2). It was used for a salt transport or a salt brine withdrawing from the shaft in bags made from the buffalo hide (4). Extracted brine was pumped through the wooden pipelines into the wooden tanks called "četerne" (5-6) and by the gravity it flew on wood fumigated pan in order to evaporate the water and obtain the salt by boiling. The brine was initially processed in two digester houses called František and Ferdinand (which was destroyed in 1931). The salt was stored in the chambers of the storehouse (7). It was the most impressive architectural object of the whole area. However, this object burned down in 1986. The Bell Tower - Klopačka - used to signal the beginning and the end of the shifts for miners (8). Till today Leopold shaft including horse "gápel", četerňa (brine reservoirs) and digester house František have been reconstructed and were made available for public. While men had worked in the mine, women at home made the traditional Saltmine bobbin lace. Even today, several women are making unique colorful bobbin laces, using them to create beautiful pictures and accessories (9). The complex of individual objects of the old Salt works is administered by Slovak Technical Museum in Košice.

Solivar pri Prešove - NKP Solivar
www.stm-ke.sk/vysunute/presov.htm
 Tel.: +421 / 51 / 775 74 27

